

Spis treści

PRZEDMOWA	9
------------------------	---

CZĘŚĆ I

NIEPEŁNOSPRAWNI: SWOI CZY OBCY? ROZWAŻANIA W KRĘGU SPOŁECZNO-KULTUROWEGO PORZĄDKU

Tytułem wstępu	
O świadomości społecznej – ku modelowi analizy	15
1. Naukowa terminologia – użyteczny wskaźnik dla społeczeństwa	19
2. Niepełnosprawni: swoi czy obcy? Rozważania wokół pola: idee – wartości – normy – społeczeństwo	23
2.1. Od egalitaryzmu do integracji	23
2.1.1. Trzy zasady równości społecznej	23
2.1.2. Regulacje prawne	25
2.1.3. Normalizacja jedyną drogą w osiągnięciu integracji	27
2.1.4. Integracja, czyli ku pełnemu współuczestnictwu	29
2.2. O prawie do podmiotowości i autonomii osób niepełnosprawnych oraz jego społeczno-kulturowych ograniczeniach	33
3. Niepełnosprawni: swoi czy obcy? Wizerunek osób niepełnosprawnych w społeczeństwie	38
3.1. Obraz osób niepełnosprawnych u pełnosprawnych członków społeczeństwa	38
3.1.1. Cechy stanowiące elementy stereotypu osób niepełnosprawnych	40
3.1.2. Stereotyp niewidomego	40
3.1.3. Stereotyp głuchego	41
3.1.4. Osoby niepełnosprawne fizycznie w świadomości społecznej	43
3.1.5. Społeczne definiowanie osób upośledzonych umysłowo	46

3.1.6. Językowy komponent obrazu upośledzonych umysłowo	48
3.1.7. O zróżnicowaniu odbioru społecznego	49
3.2. Media i kultura masowa w kształtowaniu świadomości społecznej o niepełnosprawnych	51
Pointa	58

CZĘŚĆ II

NIEPEŁNOSPRAWNI: SWOI CZY OBCY? ROZWAŻANIA W KRĘGU SZKOŁY

Tytułem wstępu	
O przemianach idei niesegregacyjnego kształcenia	61
1. Pozory edukacji inkluzyjnej i fałszywej integracji	66
2. Spojrzenie podmiotów edukacji na osoby z niepełnosprawnością – czy wolne od uprzedzeń?	74
2.1. Postawy nauczycieli, rodziców i uczniów wobec integracji szkolnej dzieci niepełnosprawnych	74
2.1.1. Postawy nauczycieli	75
2.1.2. Postawy rodziców	78
2.1.3. Postawy uczniów	80
2.2. Językowy obraz osób niepełnosprawnych u nauczycieli i uczniów	82
2.2.1. Językowy charakter obrazu świata	82
2.2.2. Podejście badawcze	84
2.2.3. Przekonania o osobach niepełnosprawnych w języku uczniów	86
2.2.3.1. Skojarzenia związane z bezpośrednim rozumieniem terminu ...	87
2.2.3.2. Przyczyny i następstwa niepełnosprawności w skojarzeniach uczniów	91
2.2.3.3. Możliwe i pożądane sytuacje w relacjach pełnosprawni – niepełnosprawni w świetle skojarzeń uczniów	97
2.2.4. Przekonania o osobach niepełnosprawnych w języku nauczycieli	102
2.2.4.1. Skojarzenia związane z bezpośrednim rozumieniem terminu	102
2.2.4.2. Sytuacja społeczna i osobista osób niepełnosprawnych w skojarzeniach nauczycieli	107
Pointa	116

CZĘŚĆ III

SZKOŁA JAKO MIEJSCE TWORZENIA PODSTAW I KOMPETENCJI DO LEPSZEJ KOMUNIKACJI I WSPÓŁDZIAŁANIA Z LUDŹMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI. ZAŁOŻENIA – RZECZYWISTOŚĆ – WYZWANIA

Tytułem wstępu

O powinnościach szkół w poznawczej redefinicji „osoba niepełnosprawna”	121
---	-----

1. Możliwe do wykorzystania w edukacji sposoby przełamywania stereotypów i uprzedzeń wobec osób niepełnosprawnych	125
1.1. Zmiana poprzez interwencję w jakość kontaktu między pełnosprawnymi i niepełnosprawnymi	125
1.2. Wzbogacanie wiedzy	128
1.3. Wytworzenie wspólnej tożsamości grupowej	132
1.4. Rozbijanie rdzenia stereotypów	134
1.5. Empatia i odgrywanie ról	134
1.6. Wpływ normatywny	135
1.7. Uświadamianie niespójności pomiędzy egalitarnymi przekonaniami a uprzedzeniami	136
1.8. Samoregulacja	136
2. Niepokoje związane z kształtowaniem akceptacji różnic, tolerancji, współdziałania z osobami niepełnosprawnymi	138
2.1. Co zapowiadają programy nauczania?	139
2.2. O programach wywiedzionych z zawartości podręcznika	145
2.2.1. Podejście badawcze	145
2.2.2. Świat w języku i w obrazach	147
2.2.2.1. Świat niepełnosprawnych w opowiadaniach zawartych w podręcznikach. Analiza sytuacji i relacji pełnosprawny – niepełnosprawny	148
2.2.2.2. Analiza odczytanych z opowiadań skupień semantycznych wokół pojęcia „dziecko z niepełnosprawnością”	165
2.2.2.3. Wnioski płynące z analizy treści i języka opowiadań	170
2.2.2.4. O czym informują ilustracje związane z opowiadaniem?	172

2.2.2.5. Pytania, polecenia, ćwiczenia – czyli jak kształtowane są postawy i wartości?	173
2.2.2.6. Realizacja strategii przełamania stereotypów i uprzedzeń w obrazach	177
2.2.2.7. Inne teksty i materiały	180
2.2.3. Analiza odniesiona do zestawów podręczników	181
2.2.3.1. Analiza zestawów podręczników do programów, które zakładały realizację założeń podstawy programowej	182
2.2.3.2. Analiza zestawu podręczników do programu, który nie zakłada realizacji założeń podstawy programowej	186
2.2.4. Dyskusja wyników	187
3. Jak przekroczyć to, co narzucone w edukacji? Uwagi w kontekście przygotowania nauczycieli	191
3.1. Uruchamianie aktywności twórczej	193
3.2. Kreacja	194
Pointa	197
ZAKOŃCZENIE	199
Bibliografia	203
Spis tabel i rysunków	217
Spis załączników	219
Załączniki	221